

Lidija Španiček

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/ydkx2cvjg9>

Stručni članak

Rukopis prihvaćen za tisak: 21.10.2024.

JA SAM POŽEGA STOTA OBLJETNICA ROĐENJA MATKA PEIĆA (1923. – 1999.) AKADEMIKA, AKADEMSKOG SLIKARA, LIKOVNOG PEDAGOGA I KNJIŽEVNIKA

Sažetak

Rad daje osvrt na likovno djelovanje akademika dr. sc. Matka Peića, te na otkupljenu ostavštinu, koja se danas nalazi u Gradskom muzeju Požega, kao pripremu za cjelovito istraživanje njegovog rada kao slikara i likovnog pedagoga. Osim kratke analize Peićevog kontinuiranog cjeloživotnog interesa za likovnost, naglašavamo činjenicu da je sebe poistovjećivao i doživljavao kao Požegu. O tome govori njegovo neprestano upućivanje na Požegu, kao i na izuzetan kulturni potencijal Požege te prepoznavanje Požege kao kulturnog središta.

Ključne riječi: Matko Peić; Požega; Gradski muzej Požega; slikar; akvarel; likovni pedagog; kulturni potencijal.

MATKO (Mato, Mirko) PEIĆ, sin Matije Peića, fijakerista, čiji se preci spominju još u 18. stoljeću u Ugarcima kraj Požege, i Eve Peić, rođene Jogun, iz Tornja, rođen je u Požegi 10. veljače 1923. godine. Krstio ga je 15. veljače Teodor Kraljević, stric akademskog slikara Miroslava Kraljevića u tadašnjoj župnoj crkvi, a danas katedrali sv. Terezije. Kao dječak učio je francuski jezik kod požeške učiteljice Marice Metzger. U dječjem vrtiću koji su u Matkovo vrijeme u Požegi vodile časne sestre milosrdnice reda sv. Vinka, kako je sam rekao, stekao je radne navike koje su mu postale temelj cjeloživotnoga rada.

Budući da mu je otac umro 1935. godine, brigu za Matka u potpunosti je preuzela majka, koja mu je, iako kroz težak život, omogućila daljnje školovanje.

Matko je u Požegi završio Realnu gimnaziju, gdje ga je slikarstvu učio profesor i akademski slikar Zvonimir Wiroubal¹.

¹ Zvonimir Wiroubal (1900. – 1990.) bio je jedan od prvih školovanih hrvatskih konzervatora restauratora. Slikarstvo je studirao u Zagrebu 1916. – 1917., a studij je nastavio u Beču, Parizu i Italiji. Zaposlio se

Slika 1. Matko Peić: Autoportret, 1946., gvaš

Slika 2. Matko Peić: Požega, 1953., akvarel

Kao maturant, zajedno sa školskim kolegom Brankom Petrovićem², imao je zapaženu slikarsku izložbu u prostoru Gradske vijećnice (od 22. do 25. svibnja 1941.) na kojoj su Požežani mogli kupiti njihove slike kako bi im olakšali početak studija na koji su se upisali.

Nakon što je upisao slikarstvo (13. listopada 1941.), a zatim i diplomirao 25. lipnja 1946. u klasi Vladimira Becića, a potom i kod Ljube Babića na ALU-u u Zagrebu, diplomirao je i na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu povijest umjetnosti i kulture.

Od 1947. do 1951. godine Matko Peić radio je kao bibliotekar u Galeriji starih majstora pri Akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu,³ u kojoj je njegov profesor na ALU-u Ljubo Babić počeo obavljati dužnost upravitelja. Zaposlenje je dobio na poticaj Vanje Radauša koji je 1947. godine postao član JAZU-a, a kojemu je Matko 1965. godine napisao monografiju.⁴ U ostavštini Matka Peića nalaze se i dvije studije, manje kiparske skice od gipsa Slave Raškaj i A. B. Šimića.

Povezanost Matka Peića s profesorom Ljubom Babićem odnosila se na uzajamno razumijevanje likovnog, slikarskog izraza. Ljubo Babić je prije svega razumio Matkov likovni rad. U vrijeme, kada je je bio dekan na ALU-u, Matko je bio njegov najdostojniji nasljednik jer je Babić prepoznao vrijednost Matkova slikanja.

U „Pismu mladom prijatelju“ kritiku, koju je Babić napisao umjesto predgovora 1967. godine za Matkov slikarski rad, odražava iznimno poznavanje i shvaćanje njegovog pristupa slikarstvu i Matkovo razumijevanje slikanog motiva i fenomena slikane atmosfere. „...Boravak na Akademiji povoljno je djelovao na kasniji rad u obradi vizualnog fenomena, a upoznao je i različite tehnike i čitanje likovnih elemenata. Imao je svježa i neposredna zapažanja, bistrinu i jasnoću izraza... Svladavanje zanata u likovnoj umjetnosti omogućilo mu je plastičnost u pisanju i obrnuto... Shvatio je pravu mjeru u izrazu i jednostavnost. Slikao je jasno, te pronašao stil finoće i ravnoteže.“⁵

Za vrijeme svog nastavničkog rada (1949. – 1955.) na tadašnjoj Akademiji za primijenjenu umjetnost u Zagrebu izlagao je (1952.) i na skupnoj izložbi ULPUH-a sa svojom slikarskom klasom, Ivom Dulčićem, akademskim slikarom iz Dubrovnika, kojemu je Matko Peić napisao monografiju, akademskom slikaricom Vesnom Sokolić iz Zagreba, unukom poznatog slikara staroga Zagreba Vladimira Kirina i Ivanom Švertasekom, akademskim slikarom i keramičarem iz Đurđenovca. Od 1956. do 1996. go-

kao učitelj risanja u Realnoj gimnaziji u Požegi, da bi se zatim 1942. – 1946. godine zaposlio u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu kao restaurator.]Radionica je 1947. godine preseljena iz muzeja, a od 1948. nastavila je djelovati kao Restauratorski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, čiji je Wiroubal bio ravnatelj (1948. – 1965.).

² Branko Petrović rođen je u Požegi. Poznati je hrvatski arhitekt i urbanist koji je 1950. godine izradio urbanistički plan Požege.

³ <https://hbl.lzmk.hr/clanak/babic-ljubo-slikar> preuzeto 29.02. 2024.

⁴ <https://enciklopedija.hr/clanak/radaus-vanja> preuzeto 29.02.2024.

⁵ Ljubo Babić: Pismo mladom prijatelju“, kritika pisana umjesto predgovora za likovna djela Matka Peića 1967. godine

dine Matko Peić bio je redovni sveučilišni profesor povijesti umjetnosti na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Svestranost u istraživanju odvela ga je na Filozofski fakultet u Zagreb gdje je 1971. godine doktorirao s tezom iz povijesti književnosti »Barok i rokoko u djelu Antuna Kanižlića«. Doktorski rad posvetio je svom ocu i majci.

Slika 3. Matko Peić: Požega s Kalvarije, akvarel, 1961.

Slika 4. Matko Peić: Cvijeće u vazi, 1951., gvaš

Slika 5. Matko Peić: Versailles, 1954., akvarel

Nakon što je doktorirao 1971. godine Matko Peić predstavio se Požežanima i svom rodnom gradu Požegi svojom prvom izložbom likovnih radova, pejzaža, a izložbu su mu organizirali „Požeški list“ i Historijski arhiv u prostoru Gradske knjižnice u Požegi. Matko je tada najavio i svoju drugu izložbu u Požegi 1972. godine, ali s temom mrtve prirode, koja se nikada nije održala, tako da su njegove mrtve prirode zajedno s drugim temama izložene tek 2009. godine u požeškom Gradskom muzeju.

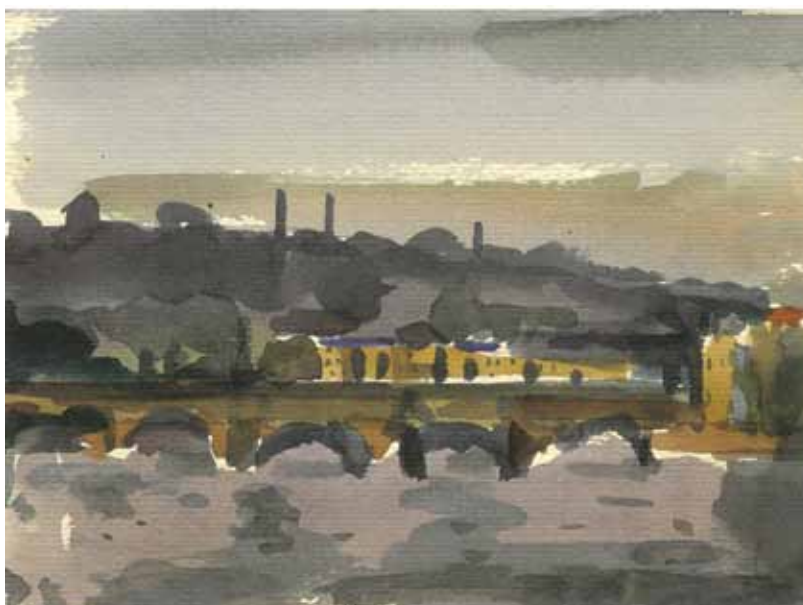
Matko Peić studirao je i usavršavao se u Parizu kao stipendist francuske vlade na Sorbonni (1955.) i u British Museumu u Londonu, posebno proučavajući muzejski i pedagoški rad.

Potrebno je spomenuti da se Matko Peić na ALU-u usmjerio studiranju slikarstva i pedagoškom radu. Osim toga, njegov studij je već kod upisa bio definiran, a po završetku ALU-a naveden je kao slikarski kandidat, što podrazumijeva da je bio u pedagoškom odjelu, ali slikarskog usmjerenja. ⁶Tijekom života Matko Peić propuтоваo je čitavu Europu, te prolazio Azijom i Afrikom.

⁶ Sličan studij na ALU-u otvoren je 1979. godine te je funkcionirao kao međufakultetski (ALU i Filozofski fakultet u Zagrebu), tako da se na FF-u održavao program povijesti umjetnosti sa svim predmetima koji se odnose na studij povijesti umjetnosti, uključujući muzeologiju i zaštitu spomenika kulture, a na ALU-u se održavao praktični dio (slikarstvo, crtanje akta, kiparstvo, grafika, metodika lik. odgoja), ali ne i povijest umjetnosti. Po završetku studija zvanje je definirano kao prof. likovnih umjetnosti i likovnog odgoja, ali je zbog cjelodnevne nastave na dva različita mjesta ipak ukinut. Kompleksni program nastave omogućio je studentima ovog studija i veću mogućnost zapošljavanja na većem broju ustanova (kustosi, konzervatori, restauratori i profesori likovnog odgoja u školama, ali i slobodan umjetnički rad (slikari, kipari, grafičari, dizajneri).

Slika 6. Matko Peić: Venecija, 1966., akvarel

Slika 7. Matko Peić: Karlov most u Pragu, akvarel

Za člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti izabran je 1977. na prijedlog književnika Miroslava Krleže i Marijana Matkovića. Objavljivao je studije i monografije iz likovnih umjetnosti i književnosti, te putopise (*Skitnje, Jesen u Poljskoj, Ljubav na putu*), kao i likovne kritike i eseje u novinama i časopisima. Autor je kataloga mnogih izložbi, te emisija na HRT-u (Kalendar, portreti likovnih umjetnika i putopisi). Za vrijeme svojih predavanja u Požegi o Franji pl. Cirakiju, slikaru Miroslavu Kraljeviću i Dragutinu Lermanu istaknuo je i danas vrijednu činjenicu da je »Požega otišla u Europu još u prošlom, 19. stoljeću«. Možemo reći da je cijeli svoj život posvetio znanstvenom istraživanju povijesti umjetnosti i književnosti Požege, požeškoga kraja, Slavonije i Hrvatske, te vezu hrvatske umjetnosti i Europe, po čemu je danas, kako vidimo, bio vizionar kao malo tko.

Sva njegova prijateljstva i ljubavi prema ljudima, gradovima i zemljama trajala su cijeloga života. Bio im je sasvim posvećen, o čemu govore slike i pisma kojima predstoje detaljnija istraživanja.

Posebnu vrijednost ima njegova knjiga „Požega“ (1995) u kojoj je dao svoj slikoviti književni pogled (feljtoni, eseji i putopisi) s osobnim pogledom na svoj grad i ljude.⁷

Likovna djela s arhivskom i knjižnom građom, te Matkovim osobnim predmetima⁸ okupljeni su u ostavštini Matka Peića, koju je grad kupio za Gradski muzej u Požegi.⁹

Ubrzo nakon Matkove smrti (1999.) Grad Požega je 2000. godine kupio prostor od oko 100 m² te je ondje, odmah do zgrade muzeja, postavljen stalni muzejski postav. Stan je za ostavštinu otkupljen, ali je i prenamijenjen za stalni postav muzeja jer pitanje ostavštine tada još nije bilo riješeno.¹⁰ Danas, kada je ostavština otkupljena, a njezina muzejska obrada započela, javnost će se u dogledno vrijeme kroz različite programe s njom i upoznati.

U skladu sa svojim životom Matko je na svoje zadnje putovanje (25. rujna 1999.) išao s članovima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Gorski kotar, na Bjelolasicu. Njegov je život završio onako kako je i počeo, u ljepotama Hrvatske, vlastite zemlje, koju je poistovjećivao još od mladosti kao mladić ili kasnije kao akademski slikar i akademik s majkom i ženom. Nekoliko dana nakon toga, 30. listopada 1999., preminuo je u Zagrebu, ubrzo nakon svoje supruge Višnje, rođene Jagić, profesorice engleskog i talijanskog jezika i književnosti. Višnja je studirala i specijalizirala u

⁷ Na pripremi knjige „Požega“ (Grad Požega, 1995), surađujući s akademikom Matkom Peićem, radio je arhivist Rudolf Heli. Knjigu su u organizaciji Grada Požege i gradonačelnika Dragutina Štirmera predstavili akademici Dubravko Jelčić, Ivo Frangeš i Vlatko Pavletić.

⁸ Gradski muzej Požega dovezao je u Požegu 12 tona građe koja je tada smještena u privremeni prostor koji je u tu svrhu osigurao Grad.

⁹ Zaključak o davanju suglasnosti za otkup dijela ostavštine akademika Matka Peića Gradskom muzeju Požega kojim se Gradskom muzeju Požega u vrijednosti od 200.000,00 kn (dvjesto tisuća kuna), Grad Požega, 10. rujna 2021./ Gradski muzej Požega, 5. 11. 2021, Urbroj: 477

¹⁰ Ljiljana, Marić: U Gradskom muzeju Požega već imaju prostor za Matka Peića, razgovor s tadašnjim Večernjim listom, Zagreb 19. 7. 2000.

New Yorku povijest umjetnosti, što do otkupa ostavštine nije bilo poznato, ali govori o zajedničkom interesu dvoje intelektualaca i supružnika koji su cijeloga života bili nerazdvojni. Čak i kada su se sudski rastali, živjeli su u istom stanu, dopisivali su se ispod vrata, ali su i posjećivali značajna događanja, putovali, imali zajedničke prijatelje i ljetovali zajedno kod rodbine.

Slika 8. Matko Peić: Zima u Turopolju, 1952., akvarel

Ono što je sigurno, ljubav prema povijesti umjetnosti i putovanjima bila im je zajednička i u njima su jednako uživali. Matko i Višnja zajedno počivaju na Mirogoju u Zagrebu, kako su i cijelog života živjeli.

U povodu 10. obljetnice smrti Matka Peića Gradski muzej u Požegi uz posebnu dozvolu Suda u Zagrebu organizirao je po prvi puta nakon njegove smrti izložbu likovnih djela Matka Peića (23. 10. do 11. 11. 2009.) kojom je prezentiran dio akvarela i crteža iz njegove ostavštine, a koja su izabrana od 1500 likovnih djela uz dozvolu prof. Đure Vandure.

Sva ta djela danas se nalaze zajedno s cijelom ostavštinom zahvaljujući Gradu Požegi u fundusu Gradskom muzeja Požega.

Nakon otkupa ostavštine likovnih djela Matka Peića Odjel povijesti umjetnosti Gradskog muzeja Požega organizirao je izložbu 2022. godine povodom Dana grada Požege „Akvalna Požega Matka Peića“.¹¹ Izložbom, na kojoj su izloženi Matkovi akvareli i crteži u tušu, naglasila se ideja Matka Peića kako Požegu gradi voda, po-

¹¹ Lidija Španiček (autorica izložbe)“, „Akvalna Požega Matka Peića“, Gradski muzej Požega (organizator), „Galerija Ciraki“ Gradskog kazališta Požega, Požega 09.03. – 09.04.2022.

toci, brdski izvori i rijeka Orljava poput prirodne arhitekture, koja se nadmeće sa zelenom prirodom, šumom i šumarcima. Zanimljivo je da je upravo ta 2022.godina proglašena godinom akvakulture.

Drugu, ali i vrlo kompleksnu izložbu „Povratak u Požegu“ Gradski muzej Požega (Povijesni odjel, Odjel povijesti umjetnosti i Knjižnica muzeja) organizirao je povodom 100. obljetnice Matkovog rođenja 2023. godine i Dana Grada Požege 12. ožujka. Prigodom otvorenja Glazbena škola u Požegi upriličila je glazbeni nastup na flauti Margarete Jakobović (Chopin *Varijacije na Rossinijevu temu* uz klavirsku pratnju mentorice Mateje Šeremet), dok su članovi Udruge „Matko Peić“ uz bistu Matka Peića,¹² akademske kiparice Tatjane Kostanjević i na trgu koji nosi njegovo ime, postavili slavljenički vijenac, a otvorenje izložbe popratili su programom čitanja svoje poezije. Izložbu „Povratak u Požegu“ otvorio je dr. sc. Borislav Miličević, zamjenik gradonačelnika grada Požege.

Tijekom izložbe „Povratak u Požegu“ Zavod za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a u Požegi, Grad Požega i Gradski muzej Požega organizirali su 3. 3. 2023. godine znanstveni skup o akademiku Matku Peiću u prostoru nove Gradske knjižnice u Požegi.

Slika 9. Matko Peić: Novalja, 1948., akvarel

¹² Osim biste Matka Peića Tatjane Kostanjević, još za života Matka Peića Grad Požega dao je akademskom kiparu i sveučilišnom profesoru Kruni Bošnjaku izraditi skulpturu/predložak za veću skulpturu Matka Peića. Skulptura nije realizirana u punoj veličini na novom uređenom Trgu Matka Peića, ali se kiparska realizirana skica nalazi u privatnom vlasništvu obitelji danas pok. gradonačelnika Branka Skorupa. Kao naručitelj i gradonačelnik, on si je uzeo pravo skulpturu privatno zadržati vjerojatno čekajući da dođe prilika i vrijeme da se u punoj veličini izradi. Ovo umjetničko djelo, nastalo još za života Matka Peića, o čemu se i on sam pohvalno izrazio čekajući da mu Grad Požega za života podigne spomenik na mjestu gdje se danas nalazi bista.

Prigoda otvorenja ove izložbe bila je posebna jer su se u iznimno lijepom i osvjetljenom prostoru nove požeške knjižnice mogla vidjeti po prvi puta neka od Peićevih likovnih djela, knjige s posvetama poznatih osoba s kojima je prijateljevao i konačno ambijent, u kojemu dominira Matko kao stvaran, zagrljen brdom knjiga na policama u svojoj radnoj sobi za pisaćim stolom, priborom za rad i njegovim na vješalici ostavljenim balonerom i crnim kišobranom. Činilo se kao da je tek otišao u drugu sobu. Sam ambijentalni postav, knjige i slike činile su se kao da su bile postavljene onako kako bi ih postavio on sam.

Slika 10. Matko Peić: Akt žene, 1950., akvarel

U slikama je Matko bio sasvim neposredan. Slikao je svjetlošću koja se nadmetala s akvarelom. Ugođaj dolazećeg prijetećeg nevremena zaustavljao je tušem u koji gotovo da bismo mogli ući kroz njegovu univerzalnu dimenziju. Njegove slike imaju osjetnu atmosferu, svježinu i svjetlost, koja se može prenijeti promatraču. Kada slikar slika likovno djelo u prirodi pred motivom koji slika, u pleneru, to se može osjetiti i prepoznati kao i kod francuskih impresionista, ali i naših slikara Slave Raškaj, Ede Kovačevića i Ljudevita Šestića, koji je bio i profesor požeške Gimnazije.

Sveučilišni profesor, akademski slikar, likovni pedagog dr. sc. Matko Peić, svoje je dragocjeno vrijeme koristio kako bi nam približio svijet, kulturu, slikare i umjetnička djela. Znao je dobro na vlastitom primjeru da se učenjem, radom, osjećajem,

gledanjem, slikanjem, proučavanjem, promatranjem umjetničkih djela, putovanjem na mjesta izvora istraživanja, pisanjem i ljubavlju prema čovjeku i prirodi, može s velikom ljubavlju, upornošću, radom i željom za znanjem stići od skromnog dječaka do sveučilišnog profesora i akademika.

Zanimljivi slikarski dnevnik, koji se najčešće sastojao od crteža i akvrela na listovima i listićima otkinutog crtačkog papira, listova računa postolara ili samo njemu svojstvenog „Lipa“ notesa, upotpunjuju njegovi materijalni tragovi života (muzeološki prezentirani osobni predmeti Matka Peića, knjige, fotografije, dokumenti) koji su se nalazili u njegovim životnim prostorima: stanu, radnoj sobi ili kabinetu ALU-a, gdje je bio profesor. Sve to koristilo mu je za znanstveni i umjetnički rad, dokumentiranje svijeta oko sebe, onog što je nosio na put ili donosio s puta, bilo mu je potrebno za slikanje, bilježenje prostora gradova i mjesta u kojima je sam živio, kojima je prolazio i boravio ili u kojima je istraživao živote umjetnika ili drugih značajnih osoba.

Slika 11. Matko Peić: Firenca, 1942., akvarel

Sve je to sakupljao i proučavao poput umjetnika psihoanalitičara jer nije želio ostati samo na površini, nego bi se znao duboko smjestiti unutar svakog prostora, svijeta ili osobe koju je proučavao. U svom stilu stvarao je slike bojom i riječju s odrazima sunca ili pod olujnim oblacima Požege ili Zagreba, Salija, Dubrovnika, Bjelovara ili nekog

europskog grada. On nije bio samo izvrstan analitičar, nego i majstor sinteze, ovisno što je i na koji način želio prezentirati, ali i doprijeti do promatrača, čitača ili slušatelja, u čemu mu je neosporno pomogao i dar britkog likovnog pedagoga.

Slika 12. Matko Peić: Zagreb 1960., akvarel

Slike i djela s područja likovne pedagogije, kojom je vladao kao malo tko, s dozom dječje iskrenosti, učio je sve oko sebe kako razumjeti slike i riječi.

Osim motiva gradova i pejzaža, mrtvih priroda, portreta i aktova žena, Matko Peić sakupio je i slike i nekoliko predmeta svojih prijatelja, kolega i studenata, koji su ih njemu očito rado poklanjali. Posebno su u ostavštini vrijedni akvareli Branka Petrovića i slikarski kovčeg Miroslava (Frice) Kraljevića.

Kovčeg ima pričvršćenu originalnu pločicu na kojoj je otisnuto ime vlasnika. Ovaj izuzetan predmet otkriva još jednu Matkovu strast, a to je kolekcionarstvo. Za Matka je očito ovaj predmet bio poput Kraljevićeve relikvije.

S jedne strane, Matko je bio oduševljen Kraljevićevom slikarskom genijalnošću, plemićkim porijeklom, a s druge strane dirnut njegovom dubokom tragedijom smrti nad životom i mladošću. Ono što je zaista spajalo ova dva izuzetna čovjeka, umjetnika, koja se nikada nisu upoznala, jest pripadnost djedovini u požeškom kraju i Požegi, kojoj su se uvijek vraćali. I jednog i drugog oduševljavali su ljepota požeške prirode i njezine gradske vizure s kojima se nadmeće bujna priroda koja im je dala hedonističku strast, bliskost obitelji, majci i slikarstvu.

Spomenimo samo činjenicu da je u vrijeme kada je Kraljević studirao slikarstvo u Münchenu (1907.) ondje živio i djelovao počevši od 1908. godine i jedan od najpoznatijih ruskih slikara Vasilij Kandinski, koji je zajedno s istomišljenikom Franzom Marcom širio ideju i slikarstvo nove umjetnosti, čiji je rezultat bilo osnivanje skupine „Plavi jahač“ / «Der Blaue Reiter» 1911. godine.¹³

¹³ https://hr.wikipedia.org/wiki/Plavi_jaha%C4%8D – preuzeto 28.02.2024.

Zanimljivo je da Kraljevića, koji je 1907. godine primljen na Likovnu akademiju u Münchenu kod Huga von Habermanna, gdje se družio s Josipom Račićem i Vladimirom Becićem (Hrvatska škola), nije dotaknuo val nove umjetnosti Kandinskog.

Naprotiv, kod hrvatskih slikara još je više ojačala slikarska manira profesora Habermanna u čijoj su klasi studirali i koju su slijedili, ali i osjećaj slikarske pripadnosti domovini, toliko da su ih i drugi zvali „Hrvatska škola“/ *Die kroatische Schule*.

I u brojnoj likovnoj ostavštini Matka Peića dominira Požega kao središnji motiv. Rodni grad proživljen je u svakom segmentu dana, godišnjeg doba, svjetla i sjene, gledan odozgo ili odozdo, svjež poput šiba vrbe i Orljave, suh poput ljetne zemlje s osušenom travom, opran ljetnim pljuskom, ohlađen krošnjom Staroga grada, sazrio u jesen s vinogradom, baš kao dnevnički slikarski zapisi, koje je čuvao i kao dječak u skrivenim kutovima svoga srca.

Povratak Matkove ostavštine u Požegu s jedne strane je stvaran, jer se Matko posredstvom svojim životnih predmeta zaista vratio u rodnu Požegu, a s druge strane je i simboličan, jer se u svakom predmetu nalazi on, njegova boja, trag, ruka, pogled. U svakom slučaju Matko se vratio sebi, svojoj mladosti, svojoj slobodi, prirodi i Požegi kojom je toliko bio opčinjen da mu je ona bila mjerilo svega.

Požega je otkupljenom ostavštinom akademika Matka Peića u fundusu Gradskog muzeja Požega i darovanom ostavštinom akademika Dubravka Jelčića, koja je pohranjena u Zavodu za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a, stvorila zajedno s muzejom, arhivom, knjižnicom, kazalištem, te obrazovnim ustanovama zaista respektabilan razvojni kulturni potencijal za budućnost. Na taj je potencijal Matko Peić cijeloga života neprestano ukazivao, posebno svojom rečenicom: »Ja sam Požega«.

Slika 13. Požega, 1952., akvarel

Literatura:

1. Matko Peić, Jela Tadjanović (1965) *Kraljević*, tekst za dia film, Jadran film: Zagreb.
2. Heli, Rudolf (1971) *Peić*, izložba crteža i akvarela iz mape „Požega“, katalog izložbe, organizator „Požeški list“ i Historijski arhiv u Sl. Požegi, prostor Narodne knjižnice i čitaonice, Sl. Požega.
3. *Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu*, Peić Matko, monografija prigodom 80. godišnjice ALU-a u Zagrebu, 1987.
4. Heli, Rudolf /pripremio i urednik/ (1995) „Požega“ akademika prof. dr. Matka Peića, Grad Požega.
5. Pejčević, Ana /uredila/ (2002) *Požega u svjetlu Matka Peića*, Gradsko poglavarstvo Grada Požege, Gradski muzej Požega, Državni arhiv u Sl. Brodu – odjel Požega, Gradska knjižnica i čitaonica Požega.
6. Strgar, Senka (2006) *Autorica i njeno djelo – portret Matka Peića*, Požega, priredbe i informacije, veljača 2006.
7. Španiček, Lidija (2009) *Likovna djela Matka Peića*, Gradski muzej Požega, katalog izložbe.
8. Španiček, Lidija (2009) *Žena u likovnom djelu Matka Peića*, Grad Požega i Gradski muzej Požega, katalog izložbe (print).
9. Španiček, Lidija; Klarić Dijana (2013) *Dani Matka Peića*, katalog izložbe, HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Požegi, Grad Požega.
10. Španiček, Lidija (2013) *Muzej Miroslava Kraljevića 1961. u Požegi* (autora Matka Peića), katalog izložbe, Gradski muzej Požega.
11. Španiček, Lidija (2022) *Akvalna Požega Matka Peića*, Gradski muzej Požega, katalog izložbe.
12. Španiček, Lidija (2023) *Matko Peić* (uz 100. obljetnicu autorova rođenja), Kolo 1 2023., Matica hrvatska, Zagreb.
13. Španiček, L.; Domanović, L.; Vojnić, A. (2023) *Matko Peić: „Ja sam Požega“*, u: Povratak u Požegu, izložba povodom stote obljetnice rođenja Matka Peića, katalog izložbe.

Izvori:

1. Rješenje o svojstvu kulturnog dobra Zbirke akademika Matka Peića, Ministarstvo kulture i medija RH, 12. srpnja 2007.
2. Ugovor o kupoprodaji ostavštine akademika Matka Peića, u Požegi, 9. studenoga 2021., Urbroj: 480/21
3. Zaključak o davanju suglasnosti za otkup dijela ostavštine akademika Matka Peića Gradskom muzeju Požega, Grad Požega, gradonačelnik dr. sc. Željko Glavić, Grad Požega, 10. rujna 2021./ Gradski muzej Požega, 5. 11. 2021, Urbroj: 477

Internetski izvori:

1. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/babic-ljubo-slikar> - preuzeto 29.02. 2024.
2. <https://enciklopedija.hr/clanak/radaus-vanja> - preuzeto 29.02.2024
3. https://hr.wikipedia.org/wiki/Plavi_jaha%C4%8D – preuzeto 28.02.2024.

Novinski članaci:

1. Muljević, Željko (1971) *Čovjek koji nije svoj u životu, ne može biti svoj niti u umjetnosti*, intervju, Požeški list, 10. 6. 1971.
2. Marić, Ljiljana (2000) *U Gradskom muzeju već imaju prostor za Matka Peića, predložak Matkova spomenika vidio i sam Matko*, novinski članak, Večernji list, 19. 7. 2000.

I AM POŽEGA
A 100th Birth Anniversary of
Matko Peić
(1923 – 1999)
Academic, Master of Painting,
Art Pedagogue and Writer

Summary

The publication offers a review of Matko Peić's artistic work and of his heritage that is presently kept in the City Museum of Požega, which is at the same time preparation for a more comprehensive research into his work as a painter and art pedagogue. Apart from a short analysis of his continuous, lifelong interest for visual art, the fact that he identified himself with Požega is especially emphasised. His constant references to Požega and its cultural potential confirm that he considered it an exceptional cultural centre.

Keywords: Matko Peić; Požega; the City Museum of Požega; painter; watercolour; art pedagogue; cultural potential.

Lidija Španiček, prof. art.
Gradski muzej Požega
Matice hrvatske 1, 34000 Požega
lidija@gmp.hr

